

Quickscan natuurtoets Bulkheuvelseweg 10-12 in Ophemert

Een inventarisatie van beschermde flora en fauna

rapportnummer 1104

Quicksan natuurtoets Bulkheuvelseweg 10-12 in Ophemert

Een inventarisatie van beschermde flora en fauna

Colofon

Zelhem	: 27-07-2010
Rapportnummer	: 1104
Projectnummer	: 1490
Opdrachtgever	: Kobessen Milieu B.V.
Contactpersoon	: Dhr. J. Geerdink
Opdrachtnemer	: Stichting Staring Advies Dr. Grashuisstraat 8 7021 CL Zelhem T 0314 641910 F 0314 641909 info@staringadvies.nl www.staringadvies.nl
Auteur(s)	: drs. L.M.A. Witjes / S.J.J. Wamelink

Inhoud

1	Inleiding en doel	4
2	Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden	5
3	Het ecologisch onderzoek	9
3.1	Methode	9
3.2	Resultaten	10
4	Flora- en faunawet	12
4.1	Toetsing aan de Flora- en faunawet	12
4.2	Wettelijke consequenties	15
5	Conclusie	16
Bijlage 1	Gegevens Natuurloket	17
Bijlage 2	Impressie plangebied	18
Bijlage 3	Wettelijk kader	19

1 Inleiding en doel

Op de locatie Bulkheuvelseweg 10-12 in Ophemert is het plan om agrarische bebouwing te slopen en hiervoor een woning terug te bouwen. De te slopen gebouwen hebben een gezamenlijke oppervlakte van circa 1154 m². Voor deze ruimtelijke ontwikkeling is een wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk.

De huidige wetgeving verlangt een gedegen onderzoek naar flora en fauna in verband met de zorgplicht die de Flora- en faunawet een plannenmaker oplegt. Dhr. Geerdink van Kobessen Milieu b.v. is betrokken bij het plan en heeft daarom Stichting Staring Advies gevraagd voor de uitvoering van een quickscan. Dit is een vorm van verkennend natuuronderzoek dat op korte termijn en in een kort tijdsbestek kan worden uitgevoerd. Het heeft als voordeel dat bijvoorbeeld planologische procedures niet onnodig worden vertraagd.

Het doel van de quickscan is om snel te inventariseren of door de geplande werkzaamheden schade kan ontstaan aan populaties van beschermde soorten flora en/of fauna, en hoe deze schade beperkt of gecompenseerd kan worden.

Tijdens de uitvoering van het verkennende natuuronderzoek is het voorkomen van beschermde soorten planten en dieren op de locatie nagegaan. Daarnaast is onderzocht op welke wijze de plannen voor de locatie in overeenstemming gebracht kunnen worden met hetgeen bepaald is in de Flora- en faunawet.

Dit rapport is opgesteld conform het voorschrift zoals opgenomen in het aanvraagformulier "Aanvraag ontheffing, ingevolge artikel 75, vierde lid, onderdeel C, Flora- en faunawet (Ontheffing voor ruimtelijke ingrepen)".

2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden

Gegevens plangebied

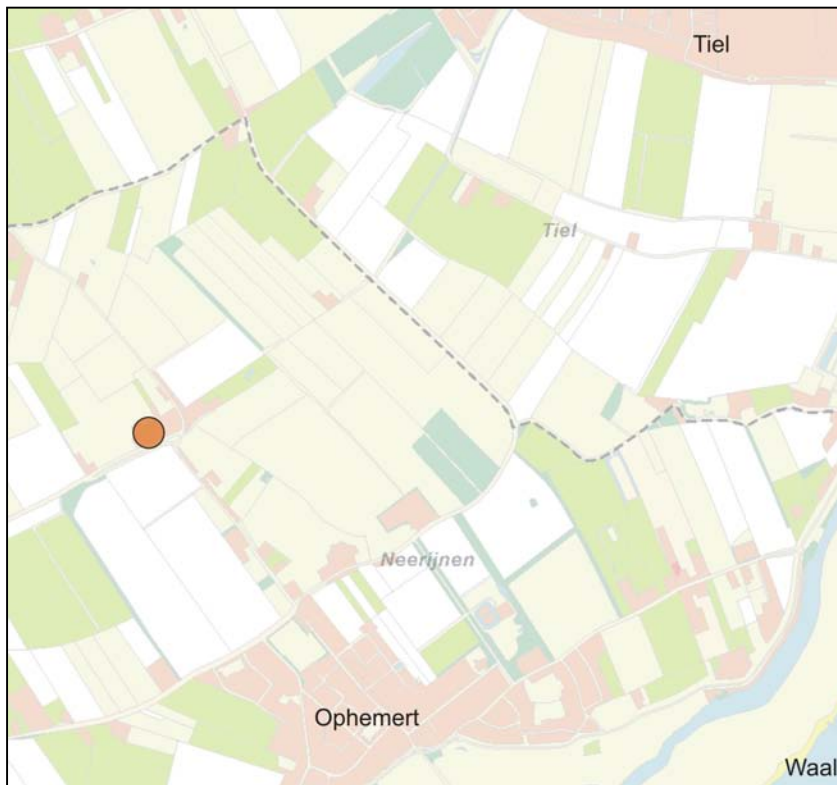
Locatie: Bulkheuvelseweg 10-12
Plaats: Ophemert
Gemeente: Neerijnen
Provincie: Gelderland

Beschrijving van het plangebied

Het plangebied ligt in het buitengebied van de gemeente Neerijnen, ten noordwesten van de woonkern Ophemert (zie figuur 1 en 2). Het plangebied ligt in een relatief grootschalig agrarisch landschap, met weinig opgaande begroeiing. Het plangebied grenst aan de zuidzijde aan de Bulkheuvelseweg en wordt verder ingeklemd door (bedrijfs)woningen (zie figuur 1 en 2). De onderzoekslocatie bestaat uit een voormalig bedrijfspand. Het omliggend terrein is grotendeels met hoogopgaande kruiden begroeid en in de westrand bevindt zich een smalle elzensingel (zie bijlage 2).

Geplande werkzaamheden

Het plan is om agrarische bebouwing te slopen en hiervoor een woning terug te bouwen. De te slopen bebouwing heeft een gezamenlijke oppervlakte van circa 1154 m².

Figuur 1. Ligging van het plangebied.

Figuur 2. Luchtfoto van het plangebied.

Beschermde status plangebied

Het plangebied heeft geen beschermde status in het kader van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de Natuurbeschermingswet en maakt geen onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur. Het plangebied ligt op ruime afstand (circa 1,5 kilometer) van de Ecologische Hoofdstructuur (zie figuur 3) en een Vogelrichtlijn- en Natura 2000-gebied (zie figuur 4).

Ecologische Hoofdstructuur

In de provincie Gelderland bestaat de EHS uit drie onderdelen: EHS-natuur, EHS-verweving en ecologische verbindingzones. Soorten die zijn gebonden aan grotere natuurgebieden vinden vooral een plek in EHS-natuur. EHS-verweving is van belang voor soorten die in gebieden leven waarin natuurelementen verweven zijn met agrarisch gebruik van het landschap. Met de ecologische verbindingzones neemt de versnippering van natuur af en ontstaan migratiemogelijkheden voor planten en dieren.

Ten zuiden van het plangebied ligt de Ecologische Hoofdstructuur. De agrarische percelen, wilgenbossen en wateren hebben hier de functie EHS-natuur. In het Gebiedsplan Natuur en Landschap Gelderland van 2008 zijn deze percelen aangegeven als natuurdoeltype 'nat bos op klei', 'nat matig voedselrijk grasland (basisch)', 'plas', 'stroomdalgrasland', 'moeras' en 'rivier en nevengeul'. In de gebieden met functie EHS-natuur zijn verschillende bijzondere landschaps- en natuurwaarden aanwezig.

Nadelige effecten voor, tijdens en na de sloop van het aanwezige pand en nieuwbouw van een woning op de EHS zijn niet te verwachten.

Figuur 3. Ligging van het plangebied ten opzichte van de EHS.

Vogelrichtlijn

De Europese Unie heeft in de Vogelrichtlijn vastgelegd op welke manier de vogels in Europa beschermd moeten worden. Volgens de Vogelrichtlijn moeten alle natuurlijk in Europa in het wild levende vogelsoorten (en hun eieren, hun nesten en hun leefgebieden) door de Europese landen worden beschermd. Daarnaast moet men maatregelen nemen om voor deze vogels een 'voldoende gevarieerdheid van leefgebieden en een voldoende omvang ervan te beschermen, in stand te houden of te herstellen'. Voor 74 met name genoemde vogelsoorten moeten Europese landen speciale beschermingszones aanwijzen. Deze staan in de Bijlage 1 van de Vogelrichtlijn opgesomd. Daarnaast moeten landen ook maatregelen nemen voor alle geregeld voorkomende trekvogels, waardoor deze 'kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten'.

Natura 2000

De Europese Unie heeft een zeer gevarieerde en rijke natuur, die van grote biologische, esthetische en economische waarde is. Om deze natuur te behouden heeft de Europese Unie het initiatief genomen voor Natura 2000. Dit is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden. Voor Nederland gaat het in totaal om 162 gebieden. De 'Uiterwaarden Waal' is één van deze beschermde natuurgebieden.

Door de afstand tot het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden Waal' (meer dan 1,5 kilometer) en de geplande inrichting zijn nadelige effecten voor, tijdens en na de aanleg op het beschermde gebied niet te verwachten.

Figuur 4. Ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebied "Uiterwaarden Waal".

3 Het ecologisch onderzoek

3.1 Methode

Het verzamelen van gegevens heeft op twee manieren plaatsgevonden: via literatuuronderzoek en er is gericht veldonderzoek uitgevoerd.

Literatuuronderzoek

Het literatuuronderzoek omvat twee onderdelen:

- 1) het beschrijven van relevante onderdelen/passages uit de wet en eventuele jurisprudentie.
- 2) het verzamelen van bestaande verspreidingsinformatie van beschermde soorten.

Voor dit laatste onderdeel zijn verschillende verspreidingsatlassen geraadpleegd op het voorkomen van beschermde en Rode Lijst genoteerde soorten. Het Natuurloket is eveneens geraadpleegd.

Veldonderzoek

Het plangebied is door een onderzoeker van Stichting Staring Advies onderzocht om de aanwezige biotopen te kunnen beschrijven, om een inschatting te kunnen maken van de mogelijk aanwezige beschermde soorten en incidentele waarnemingen te kunnen doen van beschermde flora en fauna (zie tabel 1).

Onderzoeker	Bezoekronde	Datum	Tijd	Weersomstandigheden
S. Wamelink	1	15-jul-2010	08:30-09:35	Onbewolkt, droog, 20 °C, wind 3 Bf

Tabel 1. Veldonderzoek.

3.2 Resultaten

Deze paragraaf bespreekt de resultaten van het literatuuronderzoek en het quickscan natuuronderzoek voor de Bulkheuvelseweg 10-12 in Ophemert.

3.2.1 Literatuuronderzoek

Natuurloket

Het Natuurloket maakt melding van een aantal beschermde soorten voor het km-hok 154-429 (zie bijlage 1):

- 33 (beschermde) watervogelsoorten

Voor het kilometerhok is het niet bekend om welke soorten het gaat. Deze detailinformatie is tegen betaling op te vragen bij het Natuurloket.

De waargenomen watervogels zijn, door het ontbreken van open water in het plangebied, elders in het kilometerhok vastgesteld.

3.2.2 Veldonderzoek

Flora

Tijdens het veldbezoek zijn rondom de te slopen schuur voornamelijk algemene soorten van voedselrijke en ruderaal omstandigheden als echte kamille, akkerdistel, kompassla, gekroesde melkdistel, gewone braam, kleeftkruid, pitrus, ridderzuring, gewone paardebloem en knooppkruid aangetroffen. In de westrand van het plangebied staat een smalle elzensingel.

Het Natuurloket geeft voor het kilometerhok waarbinnen het plangebied zich bevindt geen melding van zowel licht als streng beschermde plantensoorten. Gedurende het veldbezoek zijn in het plangebied geen waarnemingen gedaan van beschermde plantensoorten en Rode lijstsoorten. Streng beschermde en Rode lijst genoteerde plantensoorten worden alleen in gebieden en op locaties met specifieke milieuomstandigheden aangetroffen. In het plangebied en in de omgeving hiervan zijn geen locaties met deze specifieke milieuomstandigheden aanwezig.

Broedvogels

Een volledige broedvogelkartering heeft niet plaatsgevonden. Tijdens het veldbezoek zijn de volgende vogelsoorten in en in directe omgeving van het plangebied aangetroffen: grasmus, houtduif, koolmees, merel, pimpelmees en ringmus. Naast deze waarnemingen kunnen er nog andere soorten een territorium bezetten in het omringende gebied van het plangebied waardoor ze gebruik maken van het plangebied.

Vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door beschermd zijn (categorie 1 t/m 4)

Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten en/of nestlocaties van vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd aangetroffen en deze worden hier ook niet verwacht.

Vogelsoorten waarvan de nesten niet jaarrond zijn beschermd (categorie 5)

Binnen het plangebied zijn tijdens het veldbezoek de volgende categorie 5-soorten aangetroffen: koolmees en pimpelmees. Categorie 5-soorten zijn vogelsoorten waarvan de nesten niet jaarrond zijn beschermd, maar waar inventarisatie wel gewenst is. Vogelsoorten uit categorie 5 keren vaak terug naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar beschikken wel over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Zoogdieren

Het Natuurloket maakt geen meldingen van beschermde zoogdiersoorten. Tijdens het veldbezoek zijn geen (sporen van) licht en/of streng beschermde zoogdiersoorten waargenomen. De volgende licht beschermde zoogdiersoorten (Flora- en faunawet, tabel 1) kunnen in het gebied voorkomen: egel, haas, konijn, echte muizen, spitsmuizen en marterachtigen. Het plangebied is niet geschikt als leefgebied voor streng beschermde zoogdiersoorten als de eekhoorn.

Vleermuizen

Het Natuurloket maakt geen meldingen van zoogdieren voor het kilometerhok waarbinnen het plangebied zich bevindt. Tijdens het veldbezoek zijn geen (verblijfplaatsen van) vleermuizen (Flora- en faunawet, tabel 3) waargenomen. Er is gericht gezocht naar geschikte invliegopeningen, geschikte verblijfplaatsen en sporen van vleermuizen (uitwerpselen, meststrepen e.d.).

Door het binnenklimaat (ontbreken spouwmuur en dakbeschot) lijkt de schuur ongeschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen als gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Er zijn verder geen oude bomen met voor vleermuizen geschikte holten en spleten in het plangebied aanwezig, waardoor verblijfplaatsen van boombewonende soorten niet aanneembaar wordt geacht.

De directe omgeving van het plangebied is matig geschikt als jachtgebied en vliegroute voor vleermuizen. Het plangebied maakt naar verwachting geen onderdeel uit van het jachtgebied en vliegroute van vleermuizen.

Amfibieën

Amfibieën zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Deze worden ook niet verwacht, omdat geschikt leefgebied ontbreekt. Incidenteel kan een zwervend individu van bijvoorbeeld de bruine kikker of gewone pad het plangebied doorkruisen.

Reptielen

Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen aangetroffen en ook niet te verwachten. Reptielen zijn afhankelijk van structuurrijke, kleinschalige terreinen met voldoende beschutting, voortplantingsbiotoop, voedsel en zonbeschenen plekken. Deze samenhang van elementen ontbreekt in het plangebied.

Vissen

In het plangebied is geen open water aanwezig. Geschikt leefgebied voor vissen ontbreekt.

Ongewervelde dieren

Beschermde ongewervelde dieren (dagvlinders/libellen etc.) zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen en worden ook niet verwacht. Geschikt leefgebied ontbreekt voor de beschermde soorten van deze ecologische groep.

4 Flora- en faunawet

4.1 Toetsing aan de Flora- en faunawet

De effecten op de flora en fauna en de wettelijke consequenties zijn ingeschat aan de hand van de geplande werkzaamheden.

Sinds 1 maart 2005 is een nieuwe AMvB van kracht waarin de vrijstellingen worden geregeld met betrekking tot artikel 75 van de Flora- en faunawet. Deze AMvB bestaat uit 3 tabellen waarbij tabel 1 soorten de lichtste bescherming en tabel 3 de zwaarste bescherming genieten (zie bijlage 3). Voor tabel 1 soorten betekent dit dat voor ruimtelijke ontwikkelingen als de op deze locatie geplande werkzaamheden, geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet hoeft te worden aangevraagd. Voor tabel 2 en 3 soorten dient overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen te worden door het nemen van mitigerende maatregelen. Als dit niet mogelijk is dient een ontheffing aangevraagd te worden, in combinatie met het nemen van compenserende maatregelen.

Flora

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen en deze worden ook niet verwacht. Voor licht beschermde soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen automatisch de vrijstellingsregeling. Streng beschermde soorten worden niet verwacht door het ontbreken van geschikte groeiplaatsen. Aanvullend onderzoek is daarom niet noodzakelijk.

Broedvogels

Alle te verwachten vogelsoorten zijn beschermd krachtens de Flora- en faunawet en de Vogelrichtlijn. Ontheffing voor deze diergroep is niet mogelijk. Dit betekent dat het verstoren, verontrusten, doden en anderszins nadelig beïnvloeden van individuen uit deze soortgroep niet is toegestaan. Voor vogels geldt dat deze tijdens de broedperiode het meest gevoelig zijn voor verstoring. De rest van het jaar zijn zij flexibeler en is de kans op nadelige effecten door de werkzaamheden voor de individuen aanzienlijk minder. Hierdoor is het raadzaam met de werkzaamheden te starten buiten het broedseizoen. Als de werkzaamheden in volle gang zijn bij aanvang van het broedseizoen, is het verstoringeffect op (broed)vogels minimaal. Het broedseizoen ligt, afhankelijk van de weeromstandigheden en aanwezige soorten, ruwweg tussen 15 maart en 15 juli. Broedgevallen buiten deze periode zijn ook beschermd.

Vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn (categorie 1 t/m 4)

Er zijn geen vogelsoorten in het plangebied aangetroffen waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en deze worden hier ook niet verwacht. Incidenteel gebruik (foerageergebied) door deze soorten, zoals huismus, kerkuil en steenuil, is mogelijk. Broedlocaties van deze soorten bevinden zich niet binnen het plangebied.

Overige vogelsoorten waarvan de nesten niet jaarrond zijn beschermd (categorie 5)

Aangetroffen en te verwachten vogelsoorten waarvan de nesten niet jaarrond zijn beschermd (categorie 5), maar waar inventarisatie wel gewenst is, zijn koolmees, pimpelmees, spreeuw en zwarte roodstaart. Vogelsoorten uit categorie 5 keren vaak terug naar de plaats waar zij het jaar

daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar beschikken wel over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De aanwezigheid van soorten uit categorie 5 kan om extra onderzoek vragen, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (bijvoorbeeld als de ingreep een groot effect heeft op de functionaliteit van het leefgebied van een aanzienlijk deel van de (regionale) populatie).

Tijdens het veldbezoek geen nesten van categorie 5-soorten in het plangebied aangetroffen. De uit te voeren werkzaamheden hebben geen groot effect op de functionaliteit van het leefgebied van een aanzienlijk deel van de (regionale) populatie van de te verwachten categorie 5-soorten. Bij sloop van de schuur met potentiële nestlocaties van categorie 5-soorten blijven er voldoende alternatieve nestlocaties voorhanden in het plangebied of in de directe omgeving hiervan.

Zoogdieren

Tijdens het veldonderzoek zijn geen zoogdiersoorten waargenomen. Zoogdiersoorten die verwacht kunnen worden staan allemaal vermeld in Flora- en faunawet, tabel 1 en zijn daarmee licht beschermd. Bij ruimtelijke ingrepen geldt voor deze soort automatisch de vrijstellingsregeling.

Het voorkomen van streng beschermde zoogdiersoorten (Flora- en faunawet, tabel 2) is alleen ontheffingsplichtig wanneer er een vaste verblijfplaats aanwezig is. De schuur en omliggende vegetatie is hiervoor niet geschikt. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van streng beschermde zoogdiersoorten is niet noodzakelijk.

Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen staan vermeld in de Flora- en faunawet, tabel 3 en de Habitatrichtlijn. Dit betekent dat alle vleermuissoorten streng beschermd zijn. Binnen het plangebied worden geen verblijfplaatsen in de schuur en in bomen verwacht. Om te bepalen of aanvullend onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk is worden de resultaten van de quickscan getoetst aan de checklist van Het Protocol voor vleermuisinventarisaties van de Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdierverseniging VZZ. Hieronder zijn de relevante passages uit de checklist weergegeven:

1. Zijn er gebouwen?

Ja

Biedt het gebouw(en) mogelijk winter-, kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen voor vleermuizen (denk aan de spouwmuur, dakpannen, kelders, luiken aan de muur, gevelbekleding, zolders, daklagen, kruipruimtes etc.)?

Nee → Nader onderzoek naar winter-, kraam-, zomer- en paar verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen is niet noodzakelijk.

2. Zijn er bomen?

Ja

Zijn er (zichtbare) holtes, spleten, scheuren, losse bast in de boom (bomen)?

Nee → Nader onderzoek naar zomer- en paar verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen is niet noodzakelijk.

3. Maken de struiken, gewassen, boom (bomen) deel uit van een mogelijke route/verbinding?

Nee → Nader onderzoek naar routes van vleermuizen is niet noodzakelijk

4. Vormt het opgaande groen mogelijk foerageergebied?

Nee → Nader onderzoek naar foeragerende vleermuizen is niet noodzakelijk

Aangezien de schuur niet geschikt is als vaste verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen en er geen bomen met voor boombewonende vleermuizen geschikte holten en/of spleten direct rondom de schuur aanwezig zijn zal aanvullend onderzoek naar vleermuizen niet noodzakelijk zijn.

Overige diersoorten

Amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden zijn niet aangetroffen. Gezien het ontbreken van (voldoende) geschikt leefgebied zijn streng beschermde amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden niet te verwachten in het plangebied.

4.2 Wettelijke consequenties

Flora

Geen aanvullend onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

Broedvogels

Ontheffing voor deze diergroep is niet mogelijk. Start de werkzaamheden buiten het broedseizoen (tussen 15 maart en 15 juli).

Nader onderzoek naar vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en categorie 5-soorten is niet noodzakelijk.

Zoogdieren

Het is niet aannemelijk dat verblijfplaatsen van streng beschermde zoogdiersoort zich in het plangebied bevinden. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Vleermuizen

Geen aanvullend onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

Amfibieën

Geen aanvullend onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

Reptielen

Geen aanvullend onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

Vissen

Geen aanvullend onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

Overige diersoorten

Geen aanvullend onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

5 Conclusie

Aan de hand van de resultaten van de quickscan natuurtoets op de locatie Bulkheuvelseweg 10-12 in Ophemert trekken we de volgende conclusie:

Aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet noodzakelijk.

Bijlage 1 Gegevens Natuurloket

Rapportage voor kilometerhok X:154 / Y:429								
Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten					niet		-	1975-1990
Mossen					niet			1997-2007
Korstmossen					niet			1992-2007
Paddestoelen					niet			1992-2007
Zoogdieren					niet			1997-2007
Broedvogels					niet			1996-2007
Watervogels			33		redelijk	0%		96/97-06/07
Reptielen					niet			1992-2007
Amfibieën					niet			1992-2007
Vissen					niet			1992-2007
Dagvlinders					slecht			1998-2008
Nachtvlinders					niet			1980-2008
Libellen					niet			1993-2007
Sprinkhanen					niet			1993-2007
Overige ongewervelden					niet			1993-2007

Bijlage 2 Impressie plangebied

Bijlage 3 Wettelijk kader

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet beschermt planten en dieren tegen negatieve invloeden en bevat hiervoor diverse concrete verbodsbepalingen:

- beschermde inheemse dieren mogen niet verstoord, gevangen of gedood worden;
- beschermde inheemse plantensoorten mogen niet vernield, beschadigd of ontworteld worden;
- nesten, rustplaatsen en voortplantingsplaatsen van beschermde soorten mogen niet verstoord of vernield worden.

De Flora- en faunawet kent drie verschillende beschermingsregimes. Hiertoe zijn de beschermde planten en dieren onderverdeeld in drie categorieën, elke categorie kent een eigen beoordelingstoets voor ontheffingverlening (zie tabel 1).

Beschermde flora en fauna	Zonder gedragscode	Met gedragscode
Algemene soorten (tabel 1 ff-wet)	Algemene vrijstelling	Algemene vrijstelling
Overige soorten (tabel 2 ff-wet)	"Lichte" toets	Vrijstelling
Streng beschermde soorten (tabel 3 ff-wet)	"Uitgebreide" toets	"Uitgebreide" toets

Tabel 1. Beoordelingstoets voor ontheffing.

Tabel 1 maakt melding van een gedragscode. In een gedragscode is opgenomen hoe werkzaamheden worden uitgevoerd zodanig dat schade aan beschermde soorten wordt voorkomen of tot een minimum wordt beperkt. Wanneer bij uitvoering van de werkzaamheden gehandeld wordt volgens de gedragscode, en dit ook aangetoond kan worden, geldt een vrijstelling of lichtere toetsing (zie tabel 1). De gedragscode moet wel door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurd zijn, alvorens deze een wettelijke status heeft.

Flora- en faunawet, tabel 1: Algemene vrijstelling

Veel soorten die in de Flora- en faunawet zijn opgenomen, komen in Nederland algemeen voor. Voor verstoring van deze soorten bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig onderhoud, beheer of gebruik, of bij ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, geldt een algemene vrijstelling en is dus geen ontheffing nodig.

Flora- en faunawet, tabel 2: "Lichte" toets

Wanneer soorten uit de tweede categorie negatief beïnvloed worden en niet gehandeld wordt volgens een gedragscode, geldt bij de ontheffingsaanvraag de "lichte" toets. Hierbij moet aangetoond worden dat de werkzaamheden er niet toe mogen leiden dat het voortbestaan van de soorten in gevaar wordt gebracht. Werken volgens de Gedragscode Flora- en faunawet voor de bouw- en ontwikkelingssector geeft vrijstelling voor deze categorie van beschermde soorten. Er hoeft hiervoor geen ontheffing aangevraagd te worden. Er mag echter geen afbreuk gedaan worden aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. De populatie in het gebied mag geen gevaar lopen om uit te sterven. Hiervoor moeten maatregelen getroffen worden, die opgenomen worden in een ecologisch werkprotocol.

Flora- en faunawet, tabel 3: “Uitgebreide” toets

Wanneer soorten uit tabel 3 voorkomen in een gebied dienen er maatregelen getroffen te worden om behoud van de lokale populatie, bescherming van individuen en de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen. Hiervoor dienen mitigerende en mogelijk compenserende maatregelen getroffen te worden. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door Dienst Regelingen. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de Flora- en faunawet. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Flora- en faunawet.

Indien vaste verblijfplaatsen worden beschadigd of weggehaald of behoud van de lokale populatie dan wel bescherming van de aanwezige individuen niet voldoende kan worden gegarandeerd, dienen compenserende maatregelen te worden uitgevoerd én dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen. Voor deze soorten geldt echter dat alleen ontheffing wordt verleend op grond van een wettelijk belang genoemd in de Habitatrichtlijn of Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantsoorten.

Dat zijn voor Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn:

- bescherming van flora en fauna;
- volksgezondheid en openbare veiligheid;
- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

en voor Bijlage 1: AMvB-soorten:

- bescherming van flora en fauna;
- volksgezondheid en openbare veiligheid;
- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Vogels

Alle vogels in Nederland zijn streng beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- en verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Voor vogels geldt dat er alleen ontheffing wordt verleend op grond van een wettelijk belang zoals vermeld in de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid en openbare veiligheid.

Overtreding van de Flora- en faunawet dient voorkomen te worden door het nemen van mitigerende maatregelen. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de soorten. Het betreft hier de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld migratieroutes en foerageergebied. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door Dienst Regelingen. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de Flora- en faunawet. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Flora- en faunawet.

Bescherming van vogelnesten

Tijdens werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als maatregelen getroffen worden die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mogen nesten verplaatst of verwijderd worden, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het *gehele* seizoen:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

Er zijn ook vogelnesten die worden aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Zorgplicht (art 2 Flora- en faunawet)

Naast bovenstaande verplichtingen voor beschermde soorten geldt bovendien voor alle soorten, plant en dier, de zogenaamde zorgplicht. In de zorgplicht is opgenomen dat alle planten en dieren een intrinsieke waarde hebben en onvervangbaar zijn. De zorgplicht is een fatsoenseis en houdt in dat bij menselijk handelen voldoende zorg in acht genomen wordt om in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk te beschermen.

stichting staring advies

Dr. Grashuisstraat 8
7021 CL Zelhem

T 0314 641910
F 0314 641909

info@staringadvies.nl
www.staringadvies.nl

